

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 3.8.2005
KOM(2005) 359 slutlig

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET
OCH EUROPAPARLAMENTET**

**Andra övervakningsrapporten om omstruktureringen av stålindustrin i Tjeckien och
Polen**

{SEC(2005) 1039 }

1. RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

Andra övervakningsrapporten om omstruktureringen av stålindustrin i Tjeckien och Polen

1. INLEDNING

Det är fortfarande en stor utmaning att färdigställa omstruktureringen av stålindustrin i de nya medlemsstaterna och fullständigt integrera de berörda företagen i den inre marknaden. Åtskilliga företag i bägge länder uppnådde inte lönsamhet före anslutningen den 1 maj 2004, och de berörda regeringarna beviljade ekonomiskt stöd med förutsättningen att bidragsmottagarna skulle bli lönsamma på lång sikt. Därför förhandlades övergångsperioder fram mellan Europeiska unionen samt Tjeckien och Polen så att statligt stöd kunde betalas ut till enskilda företag. Detta undantag från reglerna för statligt stöd är förenat med vissa villkor, både för de berörda regeringarna och för de enskilda företagen, i enlighet med protokollen till anslutningsfördraget. I *protokoll 2*¹ regleras omstruktureringen av den tjeckiska stålindustrin och i *protokoll 8*² omstruktureringen av den polska stålindustrin.

Protokollen innehåller även närmare bestämmelser om övervakning av och rapportering om dessa villkor, bl.a. att kommissionen skall rapportera till rådet.

Den 7 juli 2004 antog kommissionen sin första övervakningsrapport om omstruktureringen av stålindustrin i Tjeckien och Polen 2003³. I rapporten utpekade kommissionen förseningar i omstruktureringen, särskilt när det gällde investeringar. Kommissionen rekommenderade att bägge länderna skulle utnyttja de gynnsamma förhållandena på marknaden och påskynda omstruktureringen så att de berörda företagen skulle vara i stånd att uppnå lönsamhet efter omstruktureringen.

Denna andra lägesrapport bygger på de nationella övervakningsrapporter som lämnats av medlemsstaternas myndigheter och på oberoende utvärderingar och diskussioner med de berörda parterna. Det bör betonas att stålföretagen verkar under osedvanligt gynnsamma förhållanden på marknaden, med stålpriser och efterfrågan på stål som inte skådats på flera år. Detta har hjälpt företagen att öka sin försäljning och borde ha underlättat genomförandet av omstruktureringsprogrammen.

Resultaten visar dock att några företag fortfarande är underpresterande och kan misslyckas med att bli lönsamma när omstruktureringen skall vara färdig den 31 december 2006. Eftersom det bara är 18 månader kvar till den tidsfristen uppmanar kommissionen de stödmottagande företagen och myndigheterna att lyssna uppmärksamt på dess rekommendationer.

¹ EUT L 236, 23.9.2003, s. 934.

² EUT L 236, 23.9.2003, s. 948.

³ KOM(2004)443 slutlig

Kommissionen påpekar att om företagen i slutet av omstruktureringsperioden inte uppnått lönsamhet kommer den att undersöka orsakerna till detta. Om misslyckandet med att uppnå lönsamhet beror på att omstruktureringsåtgärderna i de nationella omstruktureringsprogrammen och de enskilda företagsplanerna inte genomförts som planerat kan åtgärder vidtas för att återkräva utbetalt stöd.

I denna rapport redogörs för utvecklingen under 2004. Den innehåller följande delar:

- En redogörelse för utvecklingen på den globala stålmarknaden, som utgör det sammanhang som omstrukturen sker i.
- En rapport om varje enskilt land om de väsentliga övervakningsresultaten med avseende på statligt stöd och med avseende på de omstruktureringsmål som anges i bilagorna till protokollen (kapacitetsminskning, investeringar, produktivitet, kostnader och lönsamhet).
- Slutsatser och rekommendationer om de åtgärder som bör vidtas och den uppföljning som bör göras när det gäller stödmottagande företag så att lönsamhet uppnås efter omstruktureringsperiodens slut.

Lägesrapporter till rådet kommer att läggas fram varje år. Den sista rapporten om utvecklingen 2006, kommer att läggas fram 2007. I den sista rapporten kommer också en övergripande bedömning av utvecklingen under hela omstrukturen (2003-2006) att göras.

2. UTVECKLINGEN PÅ VÄRLDSMARKNADEN FÖR STÅL⁴

Omstrukturen påverkas av en rad faktorer, bl.a. åtgärder som företagen och myndigheterna vidtagit, den allmänna ekonomiska utvecklingen och läget på marknaden. Det krävs därför goda kunskaper om dessa faktorer för att bedöma den tjeckiska och polska stålindustrins resultat. De grundläggande antagandena om den globala stålmarknadens utveckling sammanfattas nedan.

De globala förhållanden som rådde 2004 var osedvanligt gynnsamma. Världsekonomin började återhämta sig under andra halvåret 2003 och uppvisade stark tillväxt 2004, särskilt i Asien och Nordamerika, med en årlig tillväxt på 5,5 % på årsbasis jämfört med 2,8 % under 2003.

Detta fick mycket positiva konsekvenser för efterfrågan på och handeln med stål efter en tvåårig lågkonjunktur. Ekonomin drevs på av den starka tillväxten på den kinesiska marknaden och uppvisade en oväntad ökning där världens stålkonsumtion slog rekord med 967 miljoner ton färdiga produkter 2004, en ökning med 9 % jämfört med 2003. Denna stigande tendens förväntas fortsätta under 2005, om än i långsammare tempo med en ökning som uppskattas till omkring 3,8 %.

I Europeiska unionen återhämtade sig ekonomin långsammare och uppnådde under 2004 en BNP-tillväxt på 2,4 %, vilket skall jämföras med 0,9 % under 2003. Samtidigt ökade efterfrågan avsevärt på färdiga stålprodukter 2004 med 7 % jämfört

⁴

Källor: IISI och Eurostat.

med 1,5 % under 2003. Både de tjeckiska och polska stålföretagen utnyttjade till fullo tillväxten på sina viktigaste exportmarknader. De ökade också sin försäljning på sina ännu starkare växande hemmamarknader. De nuvarande prognoserna visar dock på en mycket lägre efterfrågetillväxt under 2005 på grund av en förväntad lägre tillväxt i den europeiska ekonomin på omkring 2 %.

Stållpriserna sköt i höjden 2004 med en ökning på världsmarknaden med omkring 60 % på platta och långa stålprodukter. I Europeiska unionen steg priserna långsammare med omkring 30 %, under påverkan av den starka euron. Samtidigt uppvägdes delvis stålproducenternas ökade intäkter av avsevärda kostnadsökningar för råvaror, transporter och energi. Under 2005 förutspås priserna stabiliseras.

3. ÖVERVAKNINGSPROGRAMMEN I TJECKIEN OCH POLEN

3.1. Tjeckien

Trots en överlag positiv utveckling på marknaden, som gjorde det möjligt för alla stålproducenter att avsevärt förbättra sitt ekonomiska resultat, kan inte alla tjeckiska stålföretag uppnå lönsamhet på lång sikt. Detta beror främst på förseningar i privatiseringen, vilken dock förväntas vara färdig i mitten av 2005.

På grundval av tillgänglig information från en rad källor finner kommissionen att Tjeckien med avseende på de företag som förtecknas i bilaga 1 till protokoll 2 uppfyller sina åtaganden beträffande beviljat statligt stöd. Som sades i kommissionens första övervakningsrapport ligger det totala beviljade beloppet under tröskeln. Enligt protokollet fick inget mer omstruktureringsstöd beviljas till den tjeckiska stålindustrin efter den 31 december 2003.

Enligt protokollet skulle varmvälsverken nr 1 och nr 2 vid Valcovny Plechu Fridek-Mystek stängas permanent senast den 31 december 2005. Kommissionen godtog dock i enlighet med artikel 12 i protokoll 2 en ändring av omstruktureringsprogrammet enligt vilken den permanenta nedläggningen skjuts upp sex månader till den 30 juni 2006 (produktionen kommer att upphöra den 31 december 2005). Kommissionen godtog ändringen eftersom den motiverades vederbörligen⁵. Inga andra kapacitetsminskningar planerades under 2004, och de tjeckiska myndigheterna bekräftade företagets åtaganden om de kapacitetsändringar som schemalagts i slutet av omstruktureringsperioden.

Vid den oberoende utvärderingen av omstruktureringen av den tjeckiska stålindustrin bekräftades farhågorna för två bidragsmottagande företag på förteckningen i bilaga 1 till protokoll 2 med avseende på deras försenade investeringsprogram. Bägge företagen har inte förrän nu kunnat utverka lån för sina investeringar, särskilt investeringar i ökad kvalitet. Därför kunde företagen inte fullt ut utnyttja de utmärkta förhållandena på hemma- och världsmarknaden. Andra möjligheter att öka lönsamheten, såsom kostnadsminskningar och ökad försäljning på hemmamarknaden, uppvägde endast delvis de förlorade intäkterna, och i bägge fallen förblev driftsmarginalen under tröskeln. Detta innebär att under normala

⁵ Mer information finns i beslutet som offentliggjorts på: http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/decisions/n600_2004/en.pdf.

förhållanden på marknaden skulle inget av företagen uppfylla kommissionens lönsamhetskrav i slutet av omstruktureringsperioden.

Bedömningen ovan torde dock påverkas positivt av att privatiseringen av den tjeckiska stålindustrin enligt planerna skall bli färdig under de närmaste månaderna. Med ledning av tidigare erfarenheter drar kommissionen för närvarande slutsatsen att när en strategisk investerare fullständigt köper upp ett företag påverkar det avsevärt företagets resultat, till följd av väsentliga faktorer såsom förbättrad ledningsstruktur och dess konsekvenser i form av minskade kostnader, ökad avkastning, inriktning på nya marknadssegment samt förbättrade utsikter att få lån till investeringar.

De närmaste månaderna är därför avgörande för den tjeckiska stålindustrins möjligheter att uppnå lönsamhet på lång sikt. För att den förväntade utvecklingen skall underlättas är det oerhört viktigt att de tjeckiska myndigheterna framgångsrikt slutför privatiseringen så snart som möjligt. Samtidigt måste alla företag fortsätta att satsa på omstruktureringar, särskilt när det gäller minskade kostnader och produktion av produkter med högre kvalitet.

3.2. Polen

Enligt den information som kommissionen förfogar över uppfyller Polen sina åtaganden med avseende på de företag som förtecknas i bilaga 1 till protokoll 8 när det gäller statligt stöd, vilket ligger under tröskeln. Under åren 1997–2003 beviljade Polen totalt 2 750 miljoner zloty (590 miljoner euro⁶), vilket motsvarar omkring 80 % av det totala belopp som protokollet medger. De företag till vilka statligt stöd får lämnas enligt protokollet är Polskie Huty Stali (PHS), Huta Andrzej, Huta Bankowa, Huta Batory, Huta Buczek, Huta Lucchini-Warszawa, Huta Labedy samt Huta Pokój. Enligt protokollet fick inget statligt stöd lämnas till den polska stålindustrin efter den 31 december 2003. Enligt den information som kommissionen förfogar över har detta villkor hittills följts. När det gäller driften av Huta Buczek håller dock Polen på att reda ut vissa kvarstående oklarheter.

Enligt tillgängliga uppgifter har åtagandena beträffande kapacitetsminskning under 2004 följts. Enligt vad kommissionen erfar skedde den fysiska likvideringen av kallbandverket i Huta Lucchini-Warszawa (30 000 ton) enligt planerna i december 2004. Huta Bankowa lade ned produktionen vid sitt medelstora profilvalsverk (60,000 ton) i december 2004.

Kommissionen noterar också att det gynnsamma läget på marknaden lett till en avsevärd ökning av försäljningen, förbättrade resultat och höga vinstmarginaler för de flesta företagen. Detta förbättrar företagens utsikter att uppnå lönsamhet, men i vissa fall verkar det inte tillräckligt för att de skall bli lönsamma i slutet av 2006.

Även under det andra året av övervakning av den polska stålindustrins omstrukturering har det framkommit förseningar, ibland avsevärda, särskilt av investeringarna, vilket kan påverka några företags framtida lönsamhet om marknaden skulle mattas av. I andra fall föranleder företagens ekonomiska läge oro trots det osedvanligt gynnsamma marknadsläget.

⁶

Växelkurs mellan zloty och euro 4,6595 (medeltal i december 2003).

Kommissionen finner att företagens förbättrade resultat är något positivt, men främst beror på den osedvanligt gynnsamma marknaden, vilken förväntas stabiliseras i år. Privatiseringen av det största polska stålföretaget, som blev färdig i mars 2004, bidrar till att förbättra företagets resultat. Ytterligare ansträngningar krävs dock fortfarande.

Därför rekommenderar kommissionen att alla företag intensifierar sitt omstruktureringsarbete under de två återstående åren och utnyttjar den ökade omsättningen och tillgången till medel, särskilt för investeringar, personalnedsskärningar och kostnadsminskningar så att de kan hantera en eventuell avmattning och uppnå lönsamhet i slutet av 2006 enligt planerna.

4. UPPFÖLJNING

På grundval av resultaten från övervakningen av omstruktureringen av stålindustrin i Tjeckien och Polen 2004 noterar kommissionen att de flesta företagen förbättrat sina resultat. Detta beror främst på den avsevärt gynnsammare marknaden, både på hemmaplan och internationellt. Samtidigt betonar kommissionen att det under övervakningen i vissa fall framkommit avsevärda förseningar med genomförandet av omstruktureringsåtagandena och villkoren i de respektive protokollen.

Kommissionen anser det vara av central betydelse att de företag som tar emot stöd inom omstruktureringsprogrammen intensifierar omstruktureringen under 2005 och 2006 så att de kan hinna ikapp de förseningar som ansamlats i föl när det gäller genomförandet av deras affärsplaner. Stor vikt bör läggas vid de investeringar som krävs för att öka försäljningen av produkter med högre förädlingsvärde, vilket torde öka intäkterna. Satsningar på minskade kostnader och ökad avkastning måste fortsätta. Dessutom uppmanas myndigheterna att slutföra de återstående privatiseringarna.

Kommissionen kommer att fortsätta att noggrant övervaka omstruktureringen, särskilt de områden där förseningar uppträtt, och kommer att rapportera om detta i de kommande rapporterna.

Som i föregående rapport framhåller kommissionen att det av protokollet tydligt framgår att utöver det stöd som anges i protokollet får Tjeckien eller Polen inte bevilja något ytterligare stöd till sina nationella stålindustrier. Allt ytterligare omstruktureringsstöd till mottagare som inte förtecknas i protokollet eller till andra stålföretag som inte omfattas av omstruktureringsprogrammen är oförenligt med anslutningsfördraget. Kommissionen har redan i två ärenden inlett förfarandena för att kontrollera huruvida statligt stöd beviljats olovligt och måste återkrävas⁷.

⁷ Kommissionen inledde den 19 maj 2004 ett förfarande enligt artikel 88.2 i EG-fördraget avseende omstruktureringsstöd till Huta Częstochowa, en polsk stålproducent som inte förtecknas i bilaga 1 till protokoll nr 8 (ärende C20/04, ex NN 25/2004, EUT C 204, 12.8.2004, s. 6). Vidare inledde kommissionen den 14 december 2004 ett annat förfarande avseende omstruktureringsstöd till Trinecké Železářny, en tjeckisk stålproducent som inte förtecknas i bilaga 1 till protokoll nr 2 (ärende C45/04, EUT C 22, 27.1.2005).